

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

صور تجلسه کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست

رئیس کمیسیون: بشیر جعفری	تاریخ جلسه : ۱۴۰۴/۰۲/۱۱	محل نشست: اتاق بازرگانی تبریز	ساعت شروع : ۸:۳۰	ساعت اختتام : ۱۰:۳۰
-----------------------------	----------------------------	----------------------------------	------------------	---------------------

اعضای جلسه : مطابق لیست پیوستی

دستور جلسه :

" بررسی عوامل قوت، فرصت و تهدید سرمایه گذاری در حوزه های کشاورزی، آب و محیط زیست استان آذربایجان شرقی و راهکارهای آن با تاکید بر نقش و جایگاه اتاق بازرگانی تبریز "

صورت مذاکرات :

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست:

- کارهای مربوط به احیای دریاچه ارومیه با دکتر رحمانی، استاندار آذربایجان غربی در حال پی گیری است. کارگروه و شورای راهبردی فنی و کارشناسی در حال تشکیل است و آقای سرمست، استاندار آذربایجان شرقی هم قول مساعدت های لازم را در همه امور داده و دکتر پزشکیان هم گفته احیای دریاچه از وعده های انتخاباتی اش بوده و هیچ محدودیت مالی برای آن قائل نیست.
- اما بحث امروز ما درباره فرصت ها و تهدیدها و راه های سرمایه گذاری است و از شما تقاضا داریم دیدگاه های خودتان را در اینباره مطرح فرمایید.
- البته در اتاق یکسری اولویت ها تعیین شده که شامل ایجاد زنجیره ارزش سیب و کسب اعتبار برای آن، امکان سنجی ایجاد زنجیره ارزش انگور، ایجاد معیشت جایگزین در اطراف حوضه دریاچه ارومیه با تکیه بر احیای دامداری های سنتی و حمایت از مشاغل زنان روستایی و تجاری سازی گیاهان دارویی با توجه به وجود ۷ هزار هکتار اراضی مستعد برای توسعه آن می باشد و از شما تقاضا داریم طرح های خود را برای سرمایه گذاری در این زمینه ها ارائه فرمایید.

احمد بایبوردی، رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان:

- ما در حال تهیه تفاهم نامه با اتاق بازرگانی هستیم که همه این مواردی که فرمودید بخصوص گیاهان دارویی در آن لحاظ شده است و این تفاهم نامه به زودی امضاء خواهد شد. ما در سعید آباد امکانات و متخصصان خوبی داریم شرکت های دانش بنیان خوبی در این زمینه جذب شده اند و اگر اتاق بازرگانی هم پای کار بیاید این زنجیره تکمیل می شود. در گذشته برخی سرمایه

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

گذاران به گیاهان دارویی ورود کرده اند اما درمیانه کار متوقف شده اند و با بسترسازی های فعلی میتوان امیدوار بود که این موانع برطرف شود.

بشیر جعفری رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست:

اتاق خودش نمی تواند سرمایه گذاری کند اما می تواند بستر را فراهم می کند و ما بودجه ای را از اتاق برای آموزش و ترویج گیاهان دارویی درخواست کرده ایم. الان در استان، ۴۰ هزار هکتار باغ سیب داریم که متوسط برداشت آن ۲۰ تن در هکتار است اما قرار است از هلند گونه های جدید وارد شود که متوسط برداشت آن ۴۰ تن در هکتار اما میزان مصرف آب آن نصف میزان فعلی است و حساب کنید اگر این گونه ترویج داده شود چه اتفاقی در استان رخ می دهد. ما باید طرح های مختلف را بررسی کنیم و از بین آن ها بهترین ها را در دیدار با جناب آقای سرمست، استاندار محترم مطرح کنیم.

احمد بایبوردی، رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان:

من یک چیزی را فراموش کردم که اضافه می کنم. یکی از شرکت های دانش بنیان در سعید آباد درباره چرم گیاهی کار کرده و این شرکت فن آوری آن را از ایتالیا وارد کرده و اگر بتوان با همکاری اداره کل منابع طبیعی کشت این درختان را در استان توسعه داد به یک محصول انحصاری در استان تبدیل می شود.

عباس بشیری، رئیس گروه سرمایه گذاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان:

بهره وری سرمایه گذاری در استان از ۳/۳ به ۴ افزایش یافته است. قبلاً به ازای ۳/۳ سرمایه گذاری، یک واحد ارزش افزوده تولید می شد اما الان به ازای ۴ واحد سرمایه گذاری، یک واحد ارزش افزوده تولید می شود و این نشان می دهد ما سرمایه گذاری را به جاهایی بردیم که مزیت نسبی نداریم.

ما مزیت های نسبی استان را در بخش کشاورزی احصاء کرده ایم. برای مثال ما در دامداری صنعتی مزیت نسبی داریم اما در دامداری سنتی نداریم. اما وقتی از جهاد منابع مالی می آید می گویند برای دامداری سنتی تخصیص داده شود. لذا باید برای اینکه ما در پایان سال، خروجی داشته باشیم الان باید روی چند طرح اولویت دار که دارای مزیت نسبی هستند توافق کنیم و برای آن ها، برنامه بنویسیم و در دستور کار قرار دهیم تا در پایان سال حرفی برای گفتن داشته باشیم.

اسماعیل فاتحی فر، رئیس دانشگاه صنعتی سهند:

سرمایه گذاری نیازمند ثبات است و ما باید برای تحقق این مسئله تلاش کنیم. گیاهان دارویی دارای ارزش افزوده بالایی است مشروط بر اینکه زنجیره آن بخصوص در زمینه مکمل دارویی تکمیل شود. از هند و سازمان پزشکان بدون مرز دیداری از دانشگاه داشتند و من فکر می کنم ما هم می توانیم در زمینه مکمل های دارویی گام برداریم البته دانشگاه صنعتی سهند در زمینه کشاورزی، تخصص ندارد اما با توجه به وجود رشته شیمی، صنایع غذایی و مکانیک می توانیم با اتاق بازرگانی همکاری داشته باشیم ضمن اینکه دانشگاه می تواند چند هکتار ازاراضی خود را به اجرای این پروژه اختصاص دهد و خود نیز درمنافع آن سهیم شود.

دیرخانه کیسون های مشورتی - تخصصی

سازمان بهره‌وری جهانی به تازگی گزارش خود را منتشر کرده و در آن جا گفته که هرگونه برنامه ریزی باید با لحاظ قطعیت تغییر اقلیم باشد. یک نکته دیگر اینکه الان در مواردی یک طرحی اول افتتاح می شود و بعد از آن مطالعات زیست محیطی آن به دانشگاه داده شود به گونه ای که یک صنعت آلاینده با رایزنی ولایی گری در تهران، صنعت سبز معرفی می شود و باید جلوی این کارها هم گرفته شود.

منوچهر رحمانی، مدیر دفتر بازرگانی سازمان جهاد کشاورزی استان:

چند عامل زیربنایی فضای کشاورزی کشور و استان را تحت تاثیر قرار داده است. یکی از این عوامل فضای کسب و کار است که کشور در طبقه بندی جهانی در رده پایین قرار دارد. عامل دوم نظام بهره برداری است که بر خرده مالکی استوار است و روز به روز وضعیت اش بدتر می شود. در گذشته الگوهای شرکت های تعاونی و شرکت های سهامی بکار گرفته شده اما نتیجه مطلوب اخذ نشده است. اکنون می توان از دو شیوه برای حل مشکلات نظام بهره برداری بهره گرفت یکی تقویت بخش خصوصی است که بتواند هم وسعت مزارع و هم کشت در محیط های کنترل شده را گسترش دهد و دومی تجاری سازی محصولات است که با کشت قراردادی امکان پذیر است و اتاق بازرگانی می تواند نقش اساسی در این زمینه ایفا کند. در استان ۳۲۴ هزار بهره بردار (کشاورز) است که باید هدایت و مدیریت شوند. در عین حال استان از ظرفیت ها و مزیت های نسبی فراوان در برخی زمینه ها مثل تولید گیاهان دارویی و تولید عسل برخوردار است که باید سازمان داده شود. در حال حاضر در استان ۱۵ هزار تن عسل تولید می شود اما مصرف آن هزار تن است و لذا برای ۱۴ هزار تن ظرفیت صادراتی وجود دارد که نیازمند برنامه ریزی است.

مصطفی قنبری، دبیر خانه کشاورز استان:

مواردی که در خصوص کشت گلخانه ای گفته شد جزو مصوبات ستاد احیای دریاچه بود که اجراء نشده و نیاز به آسیب شناسی دارد. نکته ای که آقای بشیری در خصوص مزیت نسبی استان در خصوص دام صنعتی گفتند باید به عواقب زیست محیطی آن نیز توجه شود. توسعه دام صنعتی نیاز به علوفه را بیشتر می کند و در نتیجه بخشی از ذخایر زیرزمینی صرف آن می شود و استان را بیش از پیش در معرض فرونشست زمین قرار می دهد که اکنون اصفهان با آن مواجه است. ضمن آنکه بخشی از ذخایر سفره ها نیز چه به صورت آب مجازی چه به صورت تولید علوفه و یا سایر محصولات آب بر از استان خارج می شود. وضعیت دیم ها نیز حال خوشی ندارند و برداشت به یک تن در هکتار رسیده و در برخی موارد خاک ها به دلیل استفاده غیراصولی به سنگ خورده و در نتیجه نمی تواند به تغذیه سفره ها نیز کمک کند. البته موسسه دیم با بکارگیری شیوه های کشت جدید و استفاده از بذره های مرغوب قادر به افزایش تولید است. در خصوص استفاده از ظرفیت های استان در زمینه گیاهان دارویی، ایجاد پالایشگاه گیاهان دارویی ضروری است و استفاده از شیوه های سنتی دیگر جوابگو نیست و به محیط زیست هم آسیب می زند. در خصوص نظام بهره برداری هم، از یک سو نیاز به تقویت مشارکت و همکاری جمعی کشاورزان است که باید قالب مناسب برای آن پیدا شود و از دیگر سو باید به این نکته توجه شود که دیگر ایجاد مزارع نمونه و نشان دادن آن برای کشاورز پاسخگو نیست و نباید نظام ترویج تنها به آن محدود شود بلکه باید کشاورزان را از عادت های گذشته که ولع اخذ تسهیلات داشتند، دور کرد و به جای دادن تسهیلات که معمولاً در جای غیر از کشاورزی هزینه می شد به سمت استفاده از دانش و فناوری، سوق داد و برای مثال به کشاورزان گفته شود هر کس از شیوه های نوین استفاده

دیرخانہ کیسین های مشورتی - تخصصی

کند، نرخ این تسهیلات، رایگان خواهد بود. ضمن اینکه دولت و سازمان جهاد کشاورزی باید تدابیر لازم را برای تسهیل بهره مندی عموم کشاورزان از کشت مکانیزه اتخاذ کند. از سازمان مدیریت و برنامه ریزی نیز این انتظار وجود دارد که ضمن ثبت تعاونی های تولید و مصرف که در سال های اخیر به صورت قارچ گونه در زمینه های مختلف رشد و تکثیر شده اند نظارت لازم را بر فعالیت های آن ها اعمال کنند.

میر محسن موسوی، مدیرعامل شرکت شهرک های کشاورزی استان :

قبل از اجرای هر طرحی {در حوزه آبریز دریاچه ارومیه} باید به اسناد بالادستی، مقتضیات احیای دریاچه ارومیه و آمایش سرزمینی توجه شود تا طرح های پیشنهادی با این موارد متناقض نباشد. بررسی های ما نشان می دهد که دام صنعتی در استان از مزیت نسبی برخوردار است. یکی از سرمایه گذاران استان، یک واحد دامداری ۶ هزار رأسی ایجاد کرده که روزانه ۱۲۰ تن معادل ۸ درصد نیاز استان را تامین می کند و می خواهد آن را به ۱۲ هزار راس افزایش دهند و می گوید که تولیدشان با فرانسه برابری می کند. قبلاً نگرانی هایی در خصوص تامین علوفه وجود داشت اما الان این نگرانی برطرف شده و علوفه از میاندواب و بناب تامین می شود و حداقل مانع از این می شود که علوفه به سایر استان ها منتقل شود. در خصوص اجرای طرح هایی مانند ایجاد زنجیره سیب و انگور باید بهره وری مصرف آب را افزایش داد و در عین حال با ایجاد سایه بان از سرمازدگی و تبخیر جلوگیری کرد. توسعه تولید در محیط های کنترل شده همچون گلخانه از یک سو نیاز به اعتبار دارد که قبلاً تا ۸۰ درصد تامین می شد اما اکنون کل اعتبار در استان به ۱۵۰ میلیارد تومان تقلیل یافته که رقم ناچیزی به شمار می رود و حداقل باید تسهیلات را به اندازه ۱۰ تا ۲۰ درصد کل هزینه های تاسیس گلخانه افزایش داد و از سوی دیگر به ثبات قیمت نیاز دارد. برای مثال در حال حاضر که هزینه تولید خیار گلخانه ای ۲۵ هزار تومان در کیلو است اما اکنون قیمت آن در میدان به دلیل ورود ملون از استان های جنوبی به ۱۲ هزار تومان تقلیل یافته است.

یداله آذرخوا، اداره کل محیط زیست استان:

سرمایه گذاری سبز در ایران و استان حلقه مفقوده است و در کنار آن گستره فساد هم مانع از اعمال الزامات زیست محیطی در سرمایه گذاری ها می شود. با این حال سازمان محیط زیست به سمت اهداف توسعه پایدار حرکت می کند و از محل اعتبارات کمک های ژاپن یک طرحی را در ۲۵۵ روستا در هر دو استان آذربایجان شرقی و غربی به صورت پایلوت در زمینه بهره وری مصرف آب اجراء کرد که به کاهش ۲۷ درصدی مصرف آب انجامید و این الگوها قابل اجرا در سطوح فراگیر به شرط تامین اعتبارات است.

حسن آخوندی، رییس اتحادیه نخودپزان مقان:

در زمینه توسعه کشت نخود با توجه به کم آب بر بودن و کشت دیمی، ظرفیت های زیادی وجود دارد من قبلاً طرح ایجاد پالایشگاه زیستی حبوبات با تاکید بر نخود را پیشنهاد داده بودم که مطالعات امکان سنجی آن توسط دانشگاه مراغه در دست اقدام است و با تکمیل پروپوزال و تصویب آن در شورای برنامه ریزی در هر نقطه ای که تعیین شود قابل اجراست. نکته دیگر مزیت های آبی پروری بخصوص آرتیمیا و جلبک در اطراف دریاچه است و حتی اگر یک مترمکعب از آب دریاچه باقی مانده باشد باید به تولید این موارد اختصاص داده شود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

بهروز ساری صراف، استاد آب و هوا شناسی دانشگاه تبریز:

در هر سه مقوله کشاورزی، آب و محیط زیست، تغییر اقلیم نقش تعیین کننده ای دارد و باید این نکته مهم در همه برنامه ریزی ها لحاظ شود. در مقوله آب باید در هر دو بعد تولید و مصرف آب مدیریت صورت گیرد و با توجه به اینکه در عرصه تولید، نگاه ما به آسمان هاست لذا تمرکز اصلی باید بر مدیریت مصرف باشد.

یونس اکبرزاده، مدیر هواشناسی کاربردی سازمان هواشناسی استان:

همچنانکه دکتر صراف نیز گفتند هرگونه سرمایه گذاری باید مبتنی بر واقعیت تغییر اقلیم باشد و در این راستا لازم است که مرکز رصد تغییرات اقلیمی در استان ایجاد شود در عین حال برای اینکه سرمایه گذاری ها به بخش کشاورزی و ترویج شیوه های نوین هدایت شود باید مشوق های تخفیف مالیاتی در نظر گرفته شود. همچنین می توان در خصوص تجاری سازی محصولات گیاهان دارویی و یا سایر محصولات دیگر، ابتدا روستاها و مناطق را امکان سنجی مطالعاتی کرد و سپس از سرمایه گذاران با اعمال مشوق های مالیاتی دعوت به عمل آورد. نکته مهم دیگر اینکه باید به سمت کشت گیاهان چند ساله روی آورد و برای مثال توسعه کشت گندم هر چند برای امنیت غذایی مهم است اما به لحاظ زیست محیطی یکی از کانون های گرد و غبار همین مزارع است که یک ساله کاشت و برداشت می شوند.

احمد کاظم زاده، مشاور کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست:

ما جلسات دو سال گذشته را با محوریت لزوم مدیریت یکپارچه، پیش بردیم و علتش این است تا زمانی که مدیریت یکپارچه نباشد هیچ اتفاق بارزی نخواهد افتاد. الان هم اگر بخواهیم در بحث سرمایه گذاری ها نتیجه بگیریم لازمه اش این است که یک نهادی باید باشد که طرح های سرمایه گذاری اولویت دار را مثل نخ تسبیح کنار هم قرار دهد و باعث هم افزایی بین آن ها شود در غیر این صورت طرح های کوچک و جدا از هم حتی اگر به نتیجه برسد باز تاثیر بارز و شگرف در استان به همراه نخواهد داشت.

محمد رضی الهیان، مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان:

وظیفه ای که در ستاد احیای دریاچه ارومیه بر عهده سازمان منابع طبیعی گذاشته شده بود کنترل ریزگردها بوده است و سازمان علیرغم منابع محدود مالی، ۳۸۰۰ هکتار را به کشت درخت اختصاص داده است و در خصوص مرتع داری هم تلاش کرده با تامین بخشی از علوفه از آسیب های وارده به مراتع جلوگیری کند. اکنون هم سازمان منابع طبیعی آمادگی خود را برای سرمایه گذاران بخصوص در مجوز نیروگاه های خورشیدی اعلام می کند. هرچند که واگذاری اراضی به بخش امور اراضی مربوط می شود و سرمایه گذاران باید حقوق عرفی مرتع داران را تأمین کنند. در خصوص کشت گیاهان دارویی نیز سازمان منابع طبیعی در کنار مرتع داری گام های هرچند کوچک را برداشته است.

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست:

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

بحث را به این شکل جمع بندی می کنیم که همچنانکه آقای کاظم زاده نیز گفتند ما باید در ادامه جلسات گذشته، لزوم ایجاد مدیریت یکپارچه در حوزه های کشاورزی، آب و محیط زیست را باز در جریان دیدار با جناب آقای سرمست استاندار محترم مورد تاکید قرار دهیم. دوم اینکه طرح های مطالعه شده توام با طرح اقدام در خصوص لزوم ایجاد پالایشگاه گیاهان دارویی یا حبوبات و همچنین طرح های مدون برای آبیاری پروری داشته باشیم و کارگروه های تخصصی مورد نیاز در این زمینه ها هرچه زودتر تشکیل شود. همچنین با توجه به تجارب گذشته، از استاندار درخواست شود منابع اختصاص یافته تنها در حوضه دریاچه هزینه شود و در موارد غیر از آن هزینه نشود.

مصوبات جلسه :

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	بررسی عوامل قوت، فرصت و تهدید سرمایه گذاری در حوزه های کشاورزی، آب و محیط زیست استان آذربایجان شرقی و راهکارهای آن با تاکید بر نقش و جایگاه اتاق بازرگانی تبریز	تشکیل کارگروه تخصصی برای امکان سنجی ایجاد پالایشگاه گیاهان دارویی با رویکرد تهیه مکمل های دارویی و تهیه پروپوزال و بسته سرمایه گذاری مربوطه قبل از نشست مشترک با استاندار	تشکیل کارگروه	دو هفته
۲		تشکیل کارگروه تخصصی برای امکان سنجی ایجاد پالایشگاه حبوبات با تاکید بر نخود و تهیه پروپوزال و بسته سرمایه گذاری مربوطه قبل از نشست مشترک با استاندار	تشکیل کارگروه	دو هفته
۳		تشکیل کارگروه تخصصی برای امکان سنجی توسعه آبیاری پروی در استان بخصوص در حاشیه دریاچه ارومیه به عنوان تامین معیشت جایگزین و تهیه پروپوزال و بسته سرمایه گذاری مربوطه قبل از نشست مشترک با استاندار	تشکیل کارگروه	دو هفته
۴		تشکیل کارگروه تخصصی برای جمع بندی طرح های قبلی برای احیای دریاچه ارومیه قبل از دیدار مشترک با استاندار	تشکیل کارگروه	دو هفته